

7. Boldirev N.I., Shaxsning rivojlanishi va tarbiyasi. – Toshkent: Ma’rifat, 2021. – 220 b.
8. Shilova M.I., Psixologik taraqqiyot. – Toshkent: Ilmiy nashr, 2022. – 200 b.
9. Bozhovich L.I., Pedagogik faoliyat va tarbiya. – Toshkent: Ta’lim, 2019. – 250 b.
10. Musurmonova O., Pedagogik tadqiqotlar metodologiyasi, “Innovatsiya”, 2021, 101-bet.
11. O’rmonjonov Azizbek Muhammadjon o’g’li. (2025). MAKTABGACHA TA’LIM YOSHIDAGI IMKONIYATI CHEKLANGAN BOLALAR UCHUN INKLYUZIV TA’LIM SHAROITIDA MUSIQIY TA’LIMNI TASHKIL ETISH METODIKASI. *Kelajak o’qituvchisi - Kelajak Bunyodkori*, 1(1), 470-475.
12. Ramziddin Tursunov. (2025). IJTIMOIIY ONG VA MA’NAVIYAT TUSHUNCHASI HAMDA UNING MAZMUN-MOHIIYATI. *Kelajak o’qituvchisi - Kelajak Bunyodkori*, 1(2), 36-40.

YAPONIYA TA’LIMI YANGILIKLARI ,USULLARI VA SINFINI BOSHQARISH

Nabiyeva Intizar Orzumurodovna

Toshkent Kimyo Xalqaro universitining Samarqand filiali magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada Yaponiya ta’lim tizimidagi yangiliklar, zamonaviy o’qitish uslublari hamda samarali sinf boshqaruvi tamoyillari tahlil qilinadi. Yaponiyada ta’lim nafaqat bilim berish jarayoni, balki shaxsni har tomonlama tarbiyalash, ijtimoiy mas’uliyat va madaniy qadriyatlarni shakllantirishga qaratilgan tizim sifatida ko’riladi. “Lesson Study” kabi metodlar o’qituvchilar o’rtasidagi hamkorlikni kuchaytirib, dars sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, maqolada intizom, ijobiy rag’batlantirish va madaniyat asosida sinfni boshqarish yondashuvlari yoritilgan.

Kalit so’zlar: Yaponiya ta’limi, innovatsiya, darsni tahlil qilish, sinf boshqaruvi, ijobiy intizom.

ОБРАЗОВАНИЕ В ЯПОНИИ: НОВШЕСТВА, МЕТОДЫ И УПРАВЛЕНИЕ КЛАССОМ

Набиева Интизар Орзумуродовна

Магистрант Самаркандского филиала Ташкентского Кимйо Международного университета

Аннотация. В статье рассматриваются инновации японской системы образования, современные методы обучения и принципы эффективного управления классом. Образование в Японии направлено не только на передачу знаний, но и на всестороннее воспитание личности, развитие ответственности и уважения к культурным ценностям. Особое внимание уделено методу «Lesson Study», укрепляющему профессиональное сотрудничество между учителями. Также анализируются подходы к дисциплине, поощрению и созданию позитивной учебной среды.

Ключевые слова: японское образование, инновации, анализ урока, управление классом, позитивная дисциплина.

EDUCATION IN JAPAN: INNOVATIONS, METHODS, AND CLASSROOM MANAGEMENT

Nabiyeva Intizar Orzumurodovna

Master’s student of the Samarkand branch of Tashkent Kimyo International University

Abstract. This article explores innovations in the Japanese education system, modern teaching methods, and effective classroom management strategies. Education in Japan is viewed not merely as the transfer of knowledge but as a holistic process aimed at developing responsibility, discipline, and cultural values. The “Lesson Study” method, which promotes collaboration among teachers, is highlighted as a key professional development tool. The paper also discusses approaches to positive discipline, motivation, and classroom harmony.

Keywords: Japanese education, innovation, lesson study, classroom management, positive discipline.

So’nggi o’n yilliklarda Yaponiya ta’lim tizimi dunyo miqyosida eng samarali va innovatsion tizimlardan biri sifatida e’tirof etilmoqda. Bu tizim nafaqat yuqori akademik natijalari, balki o’quvchilarning intizomi, axloqiy tarbiyasi va ijtimoiy mas’uliyat hissini shakllantirishdagi muvaffaqiyati bilan ham ajralib turadi. Yaponiyada ta’lim — bu faqat bilim berish jarayoni emas, balki inson shaxsini har

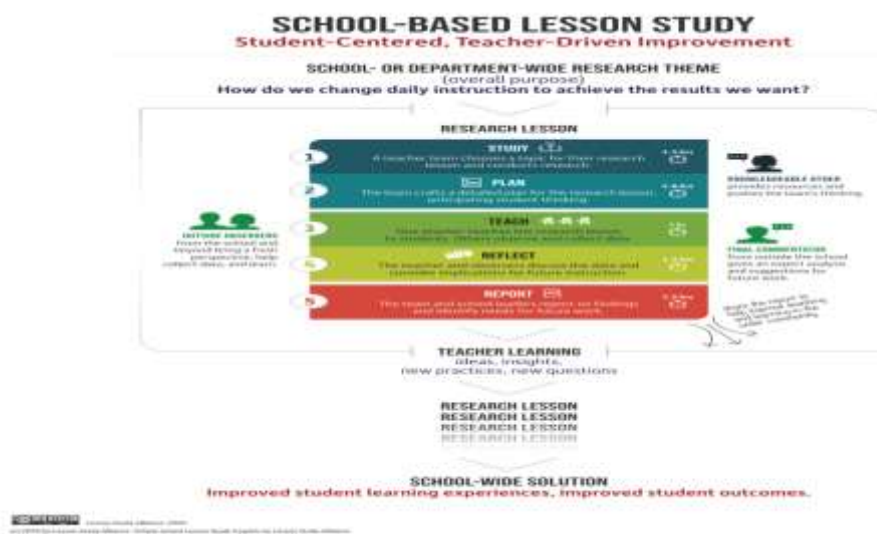

**“Ilm-fan, texnologiya va ta’limda yangi paradigmalar” mavzusidagi Respublika
ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to’plami.
NamDPI 2025-yil, 14-noyabr**

tomonlarni rivojlantirishga qaratilgan milliy strategiya hisoblanadi. Yapon ta’lim siyosati MEXT (Ta’lim, madaniyat, sport, fan va texnologiyalar vazirligi) tomonidan boshqariladi va u zamonaviy dunyo talablariga mos holda ta’lim tizimini muntazam yangilab boradi. So’nggi yillarda bu tizim raqamli soatxonlikni rivojlantirish texnologiyasini integratsiya qilayabdi, bu kompetensiyalar kreativligini rivojlantirish uchun hisoblangan tamoyillari asosida yangidan shakllanmoqda. Masalan, “Society 5.0” konsepsiyasining doirasida Yaponiya maktablari sun’iy intellekt, robototexnika va raqamli fikrlashni ta’lim jarayoniga tatbiq etish orqali o’quvchilarda XXI asr ko’nikmalarini shakllantirishni maqsad qilgan. Samarali o’qitish va o’rganish tajribalarini shakllantirish hamda ta’lim jarayonining dinamikasini yo’naltirish uchun samarali sinf boshqaruvi muhim ahamiyat kasb etadi. Turli madaniyatlar va ta’lim tizimlarida sinfni boshqarishning turli yondashuvlari shakllangan bo’lib, har biri o’zining qadriyatlarini va ustuvor yo’nalishlarini aks ettiradi. Yaponiyada sinfni boshqarishning asosiy maqsadi — ijobiy o’quv muhitini yaratish hisoblanadi. Bu quyidagi yo’llar bilan amalga oshiriladi: xulq-atvor bo’yicha aniq ko’rsatmalar belgilash, ijobiy rag’batlantirish strategiyalaridan foydalanish va oqibat (natija) orqali o’quvchi xatti-harakatlarini boshqarish). Shuningdek, Yaponiyada o’qitish jarayonining muvaffaqiyatini ta’minlaydigan eng muhim omillardan biri bu — samarali sinflarni boshqaruvdir. Yaponiya ta’limida sinfni boshqarish nafaqat intizomni saqlash vositasi, balki o’quvchilarda o’zini tutish, jamoada ishlash, hurmat, mas’uliyat va o’zini nazorat qilish kabi ijtimoiy fazilatlarini shakllantirish tizimidir. O’qituvchilar dars jarayonini shunday tashkil etadilarki, har bir o’quvchi o’z o’rnini, vazifasini va jamoaga bo’lgan mas’uliyatini his qiladi. Bu orqali o’quvchilarda nafaqat akademik muvaffaqiyat, balki ijtimoiy uyg’unlikdir ham shakllanadi. Ta’limdagi hozirgi vaqtda yangiliklar Yaponiya maktablari o’qitish metodikasiga ham joriy qilinmoqda. Jumladan, “Lesson study” bu (darsni tahlil qilish usuli) yapon o’qituvchilari orasida keng tarqalgan innovatsion yondashuv bo’lib, bunda bir nechta pedagoglar bir darsni birgalikda rejalashtiradilar, uni kuzatadilar va natijalarni birgalikda tahlil qiladilar. Ushbu yondashuv o’qituvchining reflektiv fikrlashini rivojlantirib, ta’lim sifatini uzluksiz takomillashtirishga xizmat qiladi. Lesson study - bu yaponiyada boshlang’ich ta’limda

kelib chiqqan ta’limni takomillashtirish jarayoni bo’lib, u keng tarqalgan kasbiy rivojlanish uchun amaliyotidir. Kichkina guruhda ishlagan holda, o’qituvchilar bir-birlari bilan hamkorlik qiladilar, o’quv maqsadlarini muhokama qilish uchun yig’ilishadi, haqiqiy sinf darsini (“tadqiqot darsi” ham deb ataladi) rejalashtirishadi, o’quvchilar bilan jonli darsda ularning g’oyalari qanday ishlashini kuzatadilar va keyin boshqa o’qituvchilar undan foyda olishlari uchun natijalar haqida hisobot beradilar. Yaponiyada Lesson study maktab, tuman va milliy darajalarda olib boriladi. [2] Barcha uchta daraja uchun umumiy xususiyatlar, batafsil dars rejasini tayyorlash, tadqiqot ma’lumotlari, dars maqsadlari, davlat yoki mahalliy ta’lim standartlari bilan bog’liqlik, dars dizaynining asoslari va darsning bosqichlari, shuningdek, talabalarning kutilgan javoblari talabalar bilan o’tkaziladigan jonli darsni kuzatish va darsdan keyingi munozara, uning talabalarga ta’siri va kelajakdagi ta’limga ta’sirini tahlil qilish. Maktab, tuman yoki milliy darajadagi darslarni o’rganish ular ko’rib chiqadigan talabalarga nisbatan farq qiladi.

Maktabda asoslangan darslar (quyida batafsilroq muhokama qilinadi) maktab miqyosidagi tadqiqot mavzusini hal qilishga qaratilgan. Tuman darajasida o’rganilayotgan ko’pincha maktablar uchun boshqa maktablar bilan o’rganish uchun ishlatiladi. Maktabda ochiq eshiklar kuni bo’lishi mumkin, har bir

sinfda tadqiqot darslari o'tkaziladi, unga tuman rahbarlari va boshqa maktablarning o'qituvchilari qatnashadi. Milliy darajadagi darslarni o'rganish juda tajribali, hurmatli o'qituvchilar bo'lgan g'ayratli ko'ngillilar tomonidan olib boriladi. Tadqiqot darsi yirik konferensiyada o'tkaziladi. Maqsad yangi tarkibni o'rganish yoki muayyan tarkibni o'qitishga yangi yondashuvni taqdim etish bo'lishi mumkin. Milliy darajadagi tadqiqot darslari ko'pincha milliy o'quv kursidagi o'zgarishlar haqida ma'lumot beradi. Yaponiyada darslarni o'rganishning eng keng tarqalgan shakli maktabga asoslangan. Darsni o'rganishning boshqa shakllaridan farqli o'laroq, maktabda dars o'rganish odatda tadqiqot mavzusi deb ataladigan umumiy ta'lim masalasiga qaratilgan bir yoki bir necha o'quv yiliga cho'zilgan tadqiqot darslari ketma-ketligini o'z ichiga oladi. Tadqiqot mavzusi mazmunga xos bo'lishi mumkin - masalan, "Talabalar fan va ularning kundalik hayoti o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rishlari uchun" yoki o'zaro faoliyat - masalan, "Talabalar o'z fikrlarini aniq ifodalashlari va do'stlarining g'oyalarini diqqat bilan ko'rib chiqishlari uchun" - yoki ta'sirli - masalan, "Talabalar uchun o'rganish quvunchini his qilishlari uchun". Shuningdek, Yaponiya ta'lim tizimida o'qituvchining roli juda muhim — u nafaqat bilim beruvchi, balki tarbiyachi, yo'lko'rsatuvchi va psixolog sifatida ham faoliyat yuritadi. O'qituvchi o'quvchining his-tuyg'ularini, qiziqishlarini, ijtimoiy munosabatlarini kuzatadi va ularni muvozanatli shaxs sifatida tarbiyalaydi. Shu boisdan ham, yapon o'qituvchilari madaniy jihatdan yondashuvni tanlaydilar — bu esa sinfda tinchlik, tartib va o'zaro hurmatni ta'minlaydi. Yaponiya sinflarida juda katta va qattiq intizomga va rag'batlantirish tizimi asosiy o'rinda turadi. O'qituvchilar jazolashdan ko'ra, o'quvchilarning ijobiy xatti-harakatlarini e'tirof etish orqali ularni motivatsiya qiladilar. Shu sababli, o'quvchilar o'z xatti-harakatlari uchun mas'uliyatni his etadilar, bu esa sinfda ijobiy muhit va barqaror o'rganish sharoitini yaratadi. Yaponiya ta'lim tizimining o'ziga xos jihati madaniyat jihatdan hamda ta'lim bilan uyg'unligidir. Konfutsiy falsafasiga asoslangan bu tizimda hurmat, sabr, tartib, jimlik va jamoaviylik muhim qadriyatlar hisoblanadi. Shuning uchun ham sinfdagi tinchlik, o'qituvchining hokimiyati va o'quvchining itoati nafaqat pedagogik, balki madaniy qadriyat sifatida ham qabul qilinadi. Bugungi kunda Yaponiya ta'lim tizimi global tajribaga katta ta'sir o'tkazmoqda. Ko'plab davlatlar, jumladan, Janubiy Koreya, Singapur, Finlyandiya va hatto AQSh ham yaponcha darslarni tahlil qilish, o'quvchini jamoaviy o'rganishga jalb qilish va sinfdagi intizomni ijobiy tomon bilan ta'minlash tajribasini o'z tizimlariga tatbiq etmoqda. Shunday qilib, Yaponiya ta'lim tizimi o'zining yangilanishga ochiq, metodik moslashuvchanligidir va sinfni boshqarishdagi madaniy jihatdan bilan ajralib turadi. Ushbu maqolada aynan shu uch yo'nalish ta'limdagi yangiliklar, metodik yondashuvlar va samarali sinf boshqaruvi tizimi hisoblanadi, keng tahlil qilinadi va xalqaro ta'lim amaliyotiga ta'siri yoritiladi.

Xulosa qilib aytganda, Yaponiya ta'lim tizimi — bu nafaqat o'quv jarayonini tashkil etishning bir modeli, balki butun jamiyat tafakkurining aksidir. Unda har bir dars, har bir qoida va hatto sinf tartibi ortida chuqur falsafa yotadi. Yaponlar ta'limni texnik jarayon emas, ma'naviy jihatdan muvozanat san'ati deb tushunadilar. Shu bois ularning ta'limi insonni faqat bilim bilan emas, balki ruh, axloq, madaniyat va mas'uliyat bilan quvvatlaydi. Yaponiyada sinf — bu kichik jamiyat, o'qituvchi — bu jamiyatning yuragi, o'quvchi esa uning ritmini his etuvchi tomiri. Har bir o'quvchi o'z o'rnini, o'z ovozi, o'z mas'uliyatini his qilgan sinf — uyg'unlik sari intilgan jamiyatning boshlang'ich shaklidir. Shu sababli Yaponiyada ta'lim tizimi avvalo shaxsni, so'ngra ijtimoiy uyg'unlikni tarbiyalaydi. Bu tizim insonni "bilim oluvchi" emas, balki "hayotni anglovchi" shaxs sifatida shakllantiradi. Ta'limdagi yapon modeli bizga shuni o'rgatadi: intizom — bu erkinlikning dushmani emas, balki uning shaklidir. Chunki tartibli muhitda fikr o'sadi, hurmat ildiz otadi va ijod gullaydi. Yapon sinfida jimlik — sustlik emas, balki fikrning chuqurligi; tartib — majburiyat emas, balki o'zaro hurmatning ko'rinishidir. Shuning uchun ham ularning ta'limida tinchlik, intizom va ilhom bir zanjirning uzviy bo'g'inlaridir. Yapon ta'limi o'z mohiyatida madaniyat, psixologiya va pedagogikada mukammal uyg'unligi hisoblanadi. O'qituvchi — nafaqat bilim manbai, balki inson qalbining arxitektori; o'quvchi esa — bilimni egallovchi emas, balki uni hayot falsafasiga aylantiruvchi ijodkor sifatida qaraladi. Har bir darsda o'qituvchi bilim berishdan oldin mehr beradi, talab qo'yishdan avval ishonch uyg'otadi, tanbeh berish o'rniga esa rag'bat bilan ruhlantiradi. Bu — intizomning estetik shakli, rahm-shafqat orqali nazorat qilish madaniyatidir. Zamonaviy dunyo Yaponiya ta'limidan muhim saboq olmoqda: ta'limdagi muvaffaqiyat innovatsiyada emas, insoniylikda. Yaponlar ilg'or texnologiyalarni qo'llagan holda ham o'qituvchini o'rnini mashina bilan emas, inson qalbi bilan to'ldiradi. Chunki ularning fikricha, sun'iy intellekt aqlni o'rgatishi mumkin, ammo faqat o'qituvchi yurakni tarbiyalay oladi. Yaponiya tajribasining kuchi — uning muvozanatida. U an'anani inkor qilmay, yangilikni quchoqlaydi; intizomni sovuq nazoratga emas, mehrlil mas'uliyatga aylantiradi; va eng muhimi — bilimni maqsad emas, insoniyatni yuksaltiruvchi vosita sifatida ko'radi.

Demak, Yaponiya ta’lim tizimi bizga quyidagi haqiqatni eslatadi:

“Agar ta’lim insonni o’zgartira olmasa, unda jamiyatni ham o’zgartira olmaydi.”

Yapon o’qituvchilari esa bu haqiqatni har kuni amalda isbotlab kelmoqda — har bir sinfda, har bir darsda, har bir jimlik daqiqasida. Ularning yondashuvi shunchaki o’qitish emas, balki ta’limni hayot falsafasiga aylantirishdir. Shunday qilib, Yaponiya ta’lim tizimi — bu o’qituvchining mehridan, madaniyatning sabridan va xalqning ruhiy uyg’unligidan qurilgan intellektual ibodatxonadir. Undan taralayotgan nur esa faqat yapon o’quvchilarini emas, balki butun insoniyatni o’ylash, izlash va yangilik sari intilishga chorlaydi. O’z maktablarimizda sinf boshqaruvi bo’yicha Yapon metodlarini (masalan, tartib-qoidalar aniq, o’qituvchi hamjamiyati bilan rejalashtiradi) qo’llab ko’rishimiz kerak. O’qituvchilar o’zaro dars-tahlil (Lesson Study) usulini joriy etishlari mumkin: dars oldidan, dars davomida va darsdan keyin tahlil qilib, takomillashtirishlari zarurdir. Madaniy jihatga e’tibor: sinfda jamoaviylik, hamkorlik, o’quvchilarning o’zaro faoliyati va hurmat asosida muhit yaratish — bular modul metodikasi sifatida qo’llanilishi mumkin. Yaponiyada ta’lim — faqat fan bilimini berish emas, balki o’qituvchining kasbiy salohiyati, sinf ichidagi madaniy muhit va boshqaruv, hamda metodologik yangiliklarni birlashtirib qo’llashga yo’naltirilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. MEXT (2023). Overview. Retrieved from <https://www.mext.go.jp/en/publication/statistics/title01/detail01/1373636.htm#03>
2. MEXT (2022-a). Number of course credits required to obtain a teaching license. Retrieved from https://www.mext.go.jp/b_menu/shingi/chukyo/chukyo0/toushin/attach/1337063.htm
3. O’rmonjonov Azizbek Muhammadjon o’g’li. (2025). INKLYUZIV TA’LIMNING MOHIYATI, MAQSADI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI. (2025). Kelajak o’qituvchisi - Kelajak Bunyodkori, 1(2), 701-710.
4. Tursunov Ramziddin Abdixalil-o’g’li. (2025). JAMIYAT HAYOTIDA IJTIMOIIY ONG VA MA’NAVIYAT UYG’UNLIGI. TA’LIM VA TARAQQIYOT, 4(4), 324-330.
5. Lewis, C., Akita, K., & Sato, M. (2010). Lesson Study as Human Science. National Society for the Study of Education, 109(1), 222–237.
6. Takahashi, A. (2006). Types of Elementary Mathematics Lesson Study in Japan: Analysis of Features and Characteristics. Journal of Japan Society of Mathematical Education, 88(8), 2–14.
7. Fujii, T. (2016). Designing and Adapting Tasks in Lesson Planning: A Critical Process of Lesson Study. ZDM Mathematics Education, 48(4), 411–423.

CHALLENGES AND SOLUTIONS IN TEACHING ENGLISH VOCABULARY TO B2 LEARNERS

Ismoilova Shakhnoza Abdumalik qizi

Teacher of the “Foreign Languages” department of
Namangan State Technical University

Abstract. Teaching English vocabulary to B2 learners presents various challenges related to lexical complexity, retention, context usage, and learner motivation. This study investigates common difficulties faced by upper-intermediate students and identifies effective pedagogical strategies for vocabulary development. Data were collected through classroom observations, teacher interviews, and student surveys. The findings indicate that insufficient exposure to authentic materials, limited active vocabulary usage, and challenges in understanding polysemous words are the main obstacles. Solutions such as contextualized learning, lexical chunks, digital tools, and task-based activities significantly improve vocabulary acquisition. This paper provides practical recommendations and highlights effective approaches that can enhance vocabulary teaching for B2 learners.

Keywords: vocabulary acquisition, B2 learners, teaching strategies, lexical competence, contextual learning, language pedagogy.

B2 DARAJASIDAGI O’QUVCHILARGA INGLIZ LUG’ATINI O’RGATISHDA MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

Ismoilova Shakhnoza Abdumalik qizi

Namangan Davlat Texnika Universiteti
“Xorijiy tillar” kafedrası o’qituvchisi